

Determining Police Strategies in the Effective Use of Virtual Social Networks

Received: 06, August, 2022

Accepted: 09, September, 2022

Article type: Research Article

PP: 1-32

DOI:

[10.22034/entezam.2023.1272223.2480](https://doi.org/10.22034/entezam.2023.1272223.2480)

Hassan Fazli

MA in International Relations,
Lecturer, Department of Cyber
Police, Amin Police University,
Tehran, Iran (Corresponding
Author). Email:

ha.fazli1368@gmail.com

Saber Abbasabadi

PhD in Software Engineering,
Lecturer, Department of Cyber
Police, Amin Police University,
Tehran, Iran. Email:

saber.abbasabadeyi@gmail.com

Reza Manzari Tavakoli

PhD Candidate in
Telecommunication Electrical
Engineering, Yazd University,
Iran. Email:

rmtasemble@gmail.com

Hossein Ebrahimi

PhD Candidate in Cyber Space
Strategic Management, National
Defense University of Tehran,
Iran, Lecturer, Department of
Cyber Police, Amin Police
University, Tehran, Iran. Email:

hossein.eb2016@gmail.com

Abstract

Background and objectives: The main use of social networks is to facilitate communication and interactions between people, which leads to the expansion of communication in today's world; but due to the use of these tools by profiteers, fraudsters and cybercriminals, the police, as the person responsible for establishing security and social order in the country, should use social networks strategically. The main goal of the current research is to investigate and determine police strategies in the effective use of virtual social networks and their strategic use for organizational goals.

Method: In terms of its objectives this study is of an applied research type and in terms of method it is considered descriptive-analytical. It is conducted using the Analysis of Hierarchical Process (AHP) and field study and using questionnaire tools and a statistical community of 50 senior managers and experts mastered in the field of media and people who have sufficient knowledge and experience in social networks and police missions. After extracting seven strategies, the data was analyzed based on Export choice software.

Findings: The findings of the research showed the strategy of "measures and tools to prevent crimes and detect crimes" with 0.222 points, the strategy of "access to the latest technologies" with 0.180 points, the strategy of "controlling police operations as best as possible" with 0.158 points, the strategy of "training, informing and socialization" with 0.118 points, the strategy of "acquiring information about the accused" with 0.116 points, the strategy of "rapid dissemination of news and information" with 0.110 points, and the strategy of "transparency in activities" with 0.097 points.

Results: The results of the research showed that the strategy of "preventive actions and tools and detection of crimes" has the highest priority in the strategic use of social networks by the police. Therefore, according to the speed of information exchange in virtual social networks in the field of education and information transfer, this strategy can be used to spread social warnings to prevent crimes.

Keywords: Internet, Strategy, Virtual space, Virtual social networks, Hierarchical analysis method.

تعیین راهبردهای پلیس در استفاده مؤثر از شبکه‌های اجتماعی مجازی

چکیده

زمینه و هدف: کاربرد اصلی شبکه‌های اجتماعی، تسهیل ارتباطات و تعاملات بین افراد است که منجر به گسترش ارتباطات در دنیای امروز می‌شود؛ ولی به دلیل استفاده سودجویان، کلاهبرداران و مجرمان سایبری از این ابزارها، پلیس به‌عنوان مسئول برقراری امنیت و انتظام اجتماعی کشور، می‌بایست به‌صورت راهبردی از شبکه‌های اجتماعی استفاده کند. هدف اصلی پژوهش حاضر، بررسی و تعیین راهبردهای پلیس در استفاده مؤثر از شبکه‌های اجتماعی مجازی و استفاده راهبردی از آن‌ها در جهت اهداف سازمانی است.

روش: این پژوهش از لحاظ هدف، کاربردی و از لحاظ روش، توصیفی-تحلیلی است و با بهره‌گیری از روش فرایند تحلیل سلسله‌مراتبی (AHP) و به‌صورت میدانی و با استفاده از ابزار پرسش‌نامه و جامعه آماری به تعداد 50 نفر از مدیران ارشد و کارشناسان مسلط به حوزه رسانه و افرادی که نسبت به شبکه‌های اجتماعی و مأموریت‌های پلیسی شناخت و تجربه کافی دارند، انجام پذیرفت. پس از استخراج هفت راهبرد، داده‌ها براساس نرم‌افزار Export choice تحلیل شد.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان داد، راهبرد «اقدامات و ابزارهای پیشگیرانه از جرائم و کشف جرائم» با 0.222 امتیاز، راهبرد «دسترسی به جدیدترین فناوری‌ها» با 0.180 امتیاز، راهبرد «کنترل هر چه بهتر عملیات‌های پلیسی» با 0.158 امتیاز، راهبرد «آموزش، اطلاع‌رسانی و فرهنگ‌سازی» با 0.118 امتیاز، راهبرد «کسب اطلاعات در مورد متهمان» با 0.116 امتیاز، راهبرد «انتشار سریع اخبار و اطلاعات» با 0.110 امتیاز و راهبرد «شفاف‌سازی در فعالیت‌ها» با 0.097 امتیاز است.

نتیجه‌گیری: نتایج پژوهش نشان داد که راهبرد «اقدامات و ابزارهای پیشگیرانه و کشف جرائم» بالاترین اولویت را در استفاده راهبردی پلیس از شبکه‌های اجتماعی دارد؛ لذا با توجه به سرعت تبادل اطلاعات در شبکه‌های اجتماعی مجازی در حوزه آموزش و انتقال اطلاعات می‌توان از این راهبرد در جهت انتشار هشدارهای اجتماعی برای پیشگیری از جرائم استفاده کرد.

کلیدواژه‌ها: اینترنت، راهبرد، فضای مجازی، شبکه‌های اجتماعی مجازی، روش تحلیل سلسله‌مراتبی.

دریافت: 1401/05/15

پذیرش: 1401/06/18

نوع مقاله: مقاله پژوهشی

صص: 1-32

شناسه دیجیتال (DOI):

[10.22034/entezam.2023.1272223.2480](https://doi.org/10.22034/entezam.2023.1272223.2480)

حسن فضلی

کارشناس ارشد روابط بین‌الملل، مدرس گروه علمی پلیس فتا دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، ایران (نویسنده مسئول). رایانامه:

ha.fazli1368@gmail.com

صابر عباس‌آبادی

دکتری مهندسی نرم‌افزار، مدرس گروه علمی پلیس فتا دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، ایران. رایانامه:

saber.abbasabadeyi@gmail.com

رضا منظری توکلی

دانشجوی دکتری برق مخابرات دانشگاه یزد، ایران. رایانامه:

rmtasemble@gmail.com

حسین ابراهیمی

دانشجوی دکتری مدیریت راهبردی فضای مجازی دانشگاه دفاع ملی تهران ایران و مدرس گروه علمی انتظامی و فتا دانشگاه علوم انتظامی امین. رایانامه:

hossein.eb2016@gmail.com

در جهان امروز که با نام هزاره فناوری اطلاعات شناخته می‌شود، وسایل ارتباط جمعی نقش بسیار مهم و پررنگی دارند، به نحوی که وظایف و نقش‌های زیادی را بر عهده گرفته‌اند و نهادهایی را نیز به مقابله می‌خوانند. در بین وسایل ارتباط جمعی امروز نیز آن که از همه تأثیرگذارتر و بااهمیت‌تر می‌باشد، اینترنت است. توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات و به خصوص نسل دوم فناوری وب باعث شده، تعاملات مردم به محیط مجازی انتقال یابد و بسیاری از کارکردهای فیزیکی به مجازی تبدیل شود. نسل دوم وب به استفاده از اینترنت اشاره دارد و محتوا را ایجاد، اشتراک‌گذاری و در میان کاربران اینترنت تسهیم می‌کند. برابر بررسی‌ها و آمار منتشرشده، گسترش نفوذ گوشی‌های هوشمند و اینترنت طی سال‌های گذشته به‌ویژه به دلیل بیماری کرونا که موجب گسترش کسب‌وکارهای مجازی و همچنین افزایش دورکاری و راه‌اندازی آموزش‌های مجازی شد، میزان عضویت و تعداد کاربران شبکه‌های اجتماعی را افزایش داده است؛ و این مسئله موجب افزایش جرائم سایبری شده است. از طرفی مجرمین سایبری نیز از شبکه‌های اجتماعی مجازی برای برقراری ارتباط و تعاملات استفاده می‌کنند و شبکه‌های اجتماعی منشأ جدید پدیده‌های امنیتی هستند تا آنجا که کشورهای غربی به خصوص ایالات متحده برنامه‌ریزی گسترده‌ای برای استفاده از آن کرده‌اند.

در حوزه پلیس، فناوری شبکه‌های اجتماعی از دو جهت حائز اهمیت است: اول اینکه بسیاری از جرائم حوزه مأموریت‌های پلیس، در بستر فضای جدید شبکه‌ای رخ می‌دهد و دوم اینکه اشرافیت بر رفتار کاربران در این حوزه برای پلیس به‌شدت مورد نیاز و ضروری است، چراکه این فضا به محلی برای فعالیت مجرمان حرفه‌ای و انواع جرائم جدید و پیچیده تبدیل شده است.

از آنجاکه وظیفه اصلی پلیس، برقراری نظم و امنیت در سطح جامعه و مقابله و کنترل عوامل برهم‌زننده نظم و امنیت است و با توجه به رویکرد مردمی پلیس و دیدگاه پیشگیرانه نسبت به تهدیدها و آسیب‌ها، این نهاد

نمی‌تواند به تحولات محیط داخلی، پیرامونی و جهانی به‌خصوص جرائم حوزه فضای مجازی بی‌اعتنا باشد. در حوزه فضای مجازی نیز با تأسیس پلیس فتا وظیفه دارد با توجه به گستردگی شبکه‌های اجتماعی مجازی و افزایش تعداد کاربران در این فضا، ضمن حضور مؤثر در شبکه‌های اجتماعی مجازی و آشنایی با این ابزارها در جهت اطلاع‌رسانی، هشداردهی، آگاه‌سازی عموم مردم و شناسایی مجرمان سایبری، در زمینه مقابله با مجرمان این فضا و پیشگیری از بروز آسیب‌های اجتماعی در این شبکه‌ها که امروزه منشأ بروز آسیب‌های فضای حقیقی می‌باشند، راهکارها و راهبردهای مؤثری را ارائه دهد؛ از این‌رو تدوین و شناسایی راهبردهای حضور مؤثر پلیس در عرصه فضای مجازی به‌خصوص بستر شبکه‌های اجتماعی مجازی که امروزه منشأ بروز آسیب‌ها و جرائم حوزه مجازی و حقیقی است از اهمیت فراوانی برخوردار می‌باشد. تحقیق حاضر با هدف نیل به این مهم به نگارش درآمده است و سؤال اصلی پژوهش این است که راهبردهای پلیس در استفاده مؤثر از شبکه‌های اجتماعی مجازی کدام‌اند؟

پیشینه و مبانی نظری

رضایی، رضایی و خطیبی (1400) در مقاله خود با عنوان «بازنگری نقش و عملکرد پلیس در فضای مجازی با تأکید بر آموزش و انتظام‌بخشی» به این نتیجه رسیدند برای بهبود اثرگذاری پلیس در حوزه فضای مجازی نیاز به آشنایی، بازتعریف مفاهیم جدید، بازنگری در عملکرد پلیس، تغییر الگوها؛ دستورالعمل‌ها و سیاست‌ها است. جوکار و وثوقی نیری (1399) در مقاله خود با عنوان «طراحی الگوی پاسخ‌گویی اجتماعی پلیس» تدوین منشور شهروندی سازمانی، تصمیم‌گیری‌های مشارکتی با حضور مردم، توجه به نقش رسانه‌ها و سبک رهبری خدمتگزار و فرهنگ سازمانی مشوق پاسخ‌گویی اجتماعی را از جمله راهکارهای تقویت پاسخ‌گویی اجتماعی در سازمان‌های پلیسی دانستند. محمدی برزگر (1399) در پژوهشی با عنوان «موانع و راهکارهای پیشگیری انتظامی از جرائم هرزه‌نگاری در فضای سایبر» به این نتیجه رسید که

در صورتی که بسترهای قانونی و قضایی لازم برای پلیس فراهم و امکانات و منابع لازم تأمین شود و موانع اجرایی پلیس کاهش یابد، امکان موفقیت پلیس در پیشگیری از جرائم هرزه‌نگاری بسیار زیاد خواهد بود؛ با این وصف که این بسترها عموماً خارج از حیطه اختیارات پلیس بوده و در اختیار قوای سه‌گانه است؛ بنابراین موفقیت پلیس برای پیشگیری از جرم در فضای سایبر تا حدود زیادی مستلزم هماهنگی و همکاری مراکز برون‌سازمانی در سطح کلان و در حوزه داخلی رفع موانع درون‌سازمانی است. شیرودی (1398) در مقاله‌ای با عنوان «نقش مجازی ناجا در شکل‌دهی و تداوم بخشی به جامعه اسلامی ایران» به این نتیجه رسیدند که ناجا به مثابه یک بازیگر فعال، با درک فضای مجازی، در چهارچوب هنجارهای انقلابی، انتظار مقام معظم رهبری را در نقش و جایگاهی که به آن سپرده شده است، برآورده می‌سازد. رحیمی، فتحی، افراسیابی و اسکندری (1398) در مقاله‌ای با عنوان «بررسی رابطه شبکه‌های اجتماعی مجازی و گرایش به ناهنجاری‌های اخلاقی» نتیجه گرفته‌اند که گرایش به ناهنجاری‌های اخلاقی بین جوانان شهر تهران متوسط رو به بالاست. جوانانی که در شبکه‌های اجتماعی مجازی عضویت دارند و استفاده صحیحی از این فضا نمی‌کنند، بیشتر در معرض گرایش به ناهنجاری‌های اخلاقی قرار دارند. حبیبزاده (1397) در پژوهشی با عنوان «رسانه‌های اجتماعی و امنیت عمومی» بیان می‌کند که ویژگی‌های تعاملی بودن، نبود محدودیت زمانی و مکانی در رسانه‌های اجتماعی نیز به‌عنوان یک رویکرد فرصت‌ساز می‌تواند عامل مؤثر و مفیدی در ارتقای امنیت عمومی باشد. سماواتیان (1397) در مقاله خود با عنوان «ارائه راهکارهای ارتقای امنیت اجتماعی در شبکه‌های اجتماعی مجازی» پنج عنصر فرهنگ، آموزش، تقویت باورهای دینی، نقش رسانه و بومی‌سازی قوانین را موجب ارتقای امنیت شبکه‌های اجتماعی مجازی دانسته است و استمرار ارزش‌ها و نظام فرهنگی و اجتماعی جامعه و تداوم آن را عامل کاهش انحرافات و تهدیدهای فرهنگی و اجتماعی می‌داند. محمدی، یآوری و جوانمرد (1395) در پژوهشی با عنوان «نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی در ایجاد بحران‌های اجتماعی» به این نتیجه رسیدند که شبکه‌های اجتماعی

مجازی در ایجاد بحران‌های اجتماعی نقش مستقیم و قابل‌توجهی دارند و به‌موازات توسعه این شبکه‌ها در ایجاد بحران‌های اجتماعی و گسترش شرایط بحرانی در جامعه نقش بیشتری خواهند داشت. در این راستا، برنامه‌ریزی برای مدیریت این شبکه‌ها به‌ویژه برای پلیس ضروری است.

کریستیان‌تو^۱ (2020) در تحقیق خود با عنوان «بررسی پورنوگرافی اینترنتی در قوانین اندونزی» به بررسی پیشرفت حقوقی قضات در یافتن مدارک قانونی برای پرونده‌های جنایی پورنوگرافی سایبری به دو صورت پرداخته است؛ نخست، از طریق فهم قاضی از مفهوم هرزه‌نگاری براساس قوانین جاری و دوم، یافتن سازوکارهای حقوقی برای ایفای نقش قاضی در این‌گونه پرونده‌ها. در آخر پیشنهاد شده است که قاضی یک هنجار اخلاقی (قانون زندگی) را به‌عنوان مرجعی در ارزیابی میزان بروز رفتارهای پورنوگرافی برای تصمیم‌گیری موردتوجه قرار دهد. وارشنی، مونجال، جاش، باتاچاریا و سابو^۲ (2020) در تحقیق خود با عنوان «آگاهی از جرائم سایبری و اقدامات متقابل بر ضد آن» معتقدند که با استفاده از روش‌هایی مانند منحنی رمزنگاری بیضوی، امنیت مسیریاب و الگوریتم‌های رمزنگاری می‌توان به بررسی جرائم پورنوگرافی سایبری و جرائم رایانه‌ای در فضای مجازی پرداخت. همچنین، آن‌ها نقش اقتصاد و قوانین داخلی هر کشوری را در کنترل این نوع جرائم بسیار مؤثر می‌دانند. ویلیامز، فدوروویچ، کوانا، منتزر، تاچر و خو^۳ (2018) در مقاله‌ای با عنوان «استفاده از رسانه‌های اجتماعی برای رسیدن به برنامه پلیس اجتماعی» نشان می‌دهند که پلیس از رسانه‌های اجتماعی به‌طور تعاملی استفاده می‌کند و این امر در طول زمان می‌تواند اهداف پلیس را در جامعه ارتقا دهد. نگریف و والنته^۴ (2018) در تحقیق خود با عنوان «ویژگی‌های ساختاری شبکه‌های اجتماعی آنلاین و رفتار پرخطر جنسی» به این نتیجه رسیده‌اند که شبکه‌های اجتماعی آنلاین (فیس‌بوک) جوانانی را که دارای خطرپذیری

1- Christianto

2- Varshney, Munjal, Jash, Bhattacharya & Saboo

3- Williams, Fedorowicz, Kavanaugh, Mentzer, Thatcher & Xu

4- Negriff & Valente

بیشتری هستند، در معرض خطر قرار داده است. ردیابی شبکه‌ی دوستان جامعه‌ی پژوهش 454 نفره تحقیق که در گروه سنی 13-9 انجام شده است، نشان داده است که بیشتر افراد این گروه دارای سوابق بزه‌کاری، فعالیت‌های جنسی و بزه‌کاری همسالان هستند. مایز¹ (2020) در پژوهشی با عنوان «رسانه‌های اجتماعی پلیس جامعه‌محور» به بررسی و حضور پلیس و میزان تأثیرگذاری محتواهای منتشرشده توسط پلیس در رسانه‌های اجتماعی پرداخته است. او در این پژوهش استفاده از رسانه‌های اجتماعی را به‌عنوان راهی برای تقویت ارتباط پلیس با مردم معرفی می‌کند.

مرور پیشینه‌ی تحقیق نشان می‌دهد، فضای مجازی شرایط و بستر مناسبی را برای جرائم فضای مجازی به‌وجود آورده است. این‌گونه جرائم در فضای سایبر انجام می‌شوند و مانند سایر جرائم ملموس نیستند. پلیس برای پیشگیری و کشف این جرائم و همچنین اطلاع‌رسانی و هشداردهی و آگاه‌سازی عمومی مردم و همچنین در جهت شناسایی مجرمین در فضای مجازی به‌خصوص شبکه‌های اجتماعی مجازی با چالش‌هایی روبه‌رو است که تحقیق حاضر با نگاه کلی و ارائه راهکارها و راهبردهای مؤثر، تأثیرگذاری پلیس در شبکه‌های اجتماعی را نشان می‌دهد.

راهبرد:

واژه‌ی راهبرد، ترجمه‌ی کلمه‌ی استراتژی² از ریشه‌ی یونانی است. این واژه به معنای «فرمانده ارتش» است که از ارتش و رهبر گرفته شده است. ابتدا مفهوم راهبرد به معنای فن هدایت، تطبیق و هماهنگ‌سازی نیروها برای رسیدن به اهداف جنگ در علوم نظامی به‌کار گرفته می‌شد. راهبرد، طرحی منسجم، جامع‌نگر و یک‌پارچه برای حرکت در کوتاه‌ترین راه به سوی هدف، با بهترین بهره‌برداری از منابع و امکانات موجود است. استراتژی یا راهبرد، راه و روش رسیدن به اهداف بلندمدت و حیاتی است. استراتژیک و راهبردی، موضوعی است که جنبه‌ی حیاتی دارد؛ یعنی در استمرار شاخص‌های حیات، اثر بسزایی دارد و معمولاً در محیط رقابتی اهمیت

1- Mayes

2- Strategy

خود را نشان می‌دهد. (غفاریان، 1380، ص 47).

رسانه اجتماعی:

رسانه اجتماعی^۱ عنوانی است که در سال‌های اخیر به مجموعه سایت‌ها و ابزارهایی اطلاق می‌شود که در فضای ایجادشده به‌وسیله رسانه‌های نوین از قبیل شبکه‌های ارتباطی، اینترنت و تلفن‌های همراه، متولد شده و رشد پیدا کرده‌اند. این رسانه‌های جدید ویژگی‌های ارتباطی متفاوتی با رسانه‌های سنتی یا قدیمی‌تر دارند؛ از این‌رو، گاهی در مقابل رسانه‌های قدیمی‌تر از جمله تلویزیون، رادیو، کتاب و مطبوعات، برای رسانه‌های دنیای مجازی از عبارت «رسانه‌های اجتماعی» استفاده می‌شود. انواع رسانه‌های اجتماعی را می‌توان در هفت گروه شامل شبکه‌های اجتماعی، وبلاگ‌ها^۲، ویکی‌ها^۳، پادکست‌ها^۴، فروم‌ها^۵، انجمن‌های محتوایی^۶ و میکرو بلاگ‌ها^۷ دسته‌بندی کرد (خانیکی و بابایی، 1390، ص 75).

شبکه‌های اجتماعی:

به‌رغم گستردگی تعارف رسانه‌های اجتماعی، نقطه تمرکز اغلب آن‌ها بر دو عنصر اشتراک‌گذاری و تعامل است. برخی از تعاریف، تولید و انتشار محتوا را برجسته‌تر کرده‌اند و رسانه اجتماعی را رسانه‌ای داشته‌اند که امور تولید ویدئو، صدا، متن یا چندرسانه‌ای در آن توسط کاربران انجام می‌شود و بین هم‌تایان به اشتراک‌گذاری می‌شوند (خانیکی و بابایی، 1390، ص 75).

شبکه‌های اجتماعی مجازی:

شبکه‌های اجتماعی مجازی زیرمجموعه رسانه‌های اجتماعی به‌شمار می‌روند. یک شبکه اجتماعی مجازی، مجموعه‌ای از سرویس‌های مبتنی بر وب

- 1- Social Media
- 2- Weblogs
- 3- Wikis
- 4- Podcasts
- 5- Forums
- 6- Content Communities
- 7- Microblogs

است که این امکان را برای اشخاص فراهم می‌آورد که توصیفات عمومی یا خصوصی برای خود ایجاد کنند یا با دیگر اعضای شبکه ارتباط برقرار کنند، منافع خود را با آن‌ها به اشتراک بگذارند و یا میان توصیفات عمومی دیگر افراد، برای یافتن اتصالات جدید جست‌وجو کنند (خانیکی و بابایی، 1390، ص 80).

در مجموع، می‌توان نظریات موجود در باب هویت و فضای مجازی را به چند دسته کلی تقسیم کرد:

الف) نظریه‌های اجتماعی با رویکرد مثبت (نظریه تورکل و استون)^۱

براساس نظریه تورکل در باب رابطه حضور در فضای مجازی و شکل‌گیری خود پست‌مدرن در بین کاربران فضای مجازی به‌ویژه شرکت‌کنندگان در میدان‌های چند کاربردی به‌مثابه فضای مجازی برای گفت‌وگو، بازی نقش و تعامل با سایرین باید به‌طور مداوم و منظم باشد. استون نیز معتقد است که فضای مجازی به‌عنوان رسانه‌ای با «پهنای باند پایین» در مقایسه با تعامل چهره به چهره، فرصت بیشتری را برای دخیل‌کردن فرایندهای تفسیر، تخیل و آرزوهای طرفین تعامل در گفت‌وگو فراهم می‌آورد. در مجموع، درون‌مایه اصلی دیدگاه پس‌مدرنیست‌هایی چون تورکل و استون درباره تأثیرات هویتی حضور در فضای مجازی، حول این محور شکل گرفته است که فضای مجازی، فضایی رهایی‌بخش است که به کاربر اجازه رهایی از بدن و بسیاری از محدودیت‌های دیگر و شکوفایی جنبه‌های مختلف خود را می‌دهد که پیش از این قادر به بیان و نمایاندن آن‌ها نبود (کوثری، 1386، ص 21).

ب) نظریه‌های اجتماعی با رویکرد منفی (نظریه کاتز، وین و دریفوس)^۲

این دسته از نظریات شامل ترکیبی از نظریات و رویکردهای به نسبت بدبینانه به تأثیرات حضور در فضای مجازی به‌ویژه در ابعاد هویتی است. این نظریات به‌طور پراکنده و در انتقاد از نظریات و رویکردهای به نسبت خوش‌بینانه پس‌مدرنیست‌ها شکل گرفته‌اند. مسئله نخستی که این دسته از

1- Turkle and Ston Theory

2- Katz, Win and Dreyfus Theory

نظریه‌پردازان به آن پرداخته و آن را به چالش کشیده‌اند، مسئله گمنامی به‌عنوان امکان‌رهایی‌بخش است. کاتز (1998) گمنامی را سازه اجتماعی می‌داند که بر اساس توافق افراد شکل گرفته است. دنیای مجازی شاید محاسبه‌ناپذیرتر از دنیای روزمره باشد؛ اما در مجموع، بر پایه همان قواعد و قراردادهای اجتماعی دنیای واقعی شکل گرفته است. درحقیقت، فضای مجازی نیز از طریق منابع قدرت اقتصادی و سیاسی واقعی کنترل و اداره می‌شود (مهدی‌زاده، 3388، ص 12).

ج) نظریه‌های اجتماعی با میانه‌رو (نظریهٔ میلر و گافمن)¹

میلر در مقالهٔ معروف خود با عنوان «ارائه و نمایاندن خود در زندگی الکترونیکی» و با نام فرعی «گافمن در اینترنت» در پی توضیح نحوهٔ ارائه خودهای مجازی در فضای مجازی با استفاده از چهارچوب نظریهٔ نمایش گافمن و نظریات وی در باب نحوهٔ ارائه خود در زندگی روزمره است. به عقیدهٔ وی، ارتباطات الکترونیکی دامنهٔ جدیدی از چهارچوب‌های تعامل را با آداب‌ورسومی مخصوص وضع می‌کند که اگرچه آشکارا از تعاملات دنیای واقعی، با حضور فیزیکی فقیرترند، فرصت‌ها و چالش‌های جدیدی را در راه ارائه و نمایاندن خود در دنیای کنونی فراهم می‌کنند. (خدایاری، دانشورحسینی و سعیدی 1393، ص 11).

د) استفاده و رضایتمندی از اینترنت برگرفته از نظریه‌های مک‌کوئیل و کاتز²

این نظریه که به‌عنوان نظریهٔ «روابط مخاطب رسانه‌ها» نیز مشهور است، به‌جای پیام، بر مخاطب تأکید می‌کند و برخلاف نظر تأثیرات شدید رسانه، مصرف‌کنندهٔ رسانه را به‌جای بیان رسانه، به‌عنوان نقطهٔ آغاز فرض می‌کند. این رویکرد، مخاطبان را افرادی فعال می‌داند که از مفهوم و محتوای رسانه‌ها استفاده می‌کنند نه افرادی که منفعل و تحت تأثیر رسانه هستند؛ بنابراین، رویکرد استفاده و رضایتمندی، بین پیام‌های رسانه و تأثیرات، رابطهٔ مستقیمی

1- Miller and Guffman Theory

2- McQuill and Katz Theories

فرض نکرده و معتقد است که مخاطب از میان مجاری ارتباطی و محتواهایی که به وی عرضه می‌شود، بر اساس نوعی ملاک، دست به انتخابی آگاهانه و انگیزه‌دار می‌زند. این نظریه با فاصله‌گرفتن از دیدگاه منفعل و ایستای زیر جلدی در خصوص تأثیرات رسانه‌ها، بر مخاطب فعال تأکید می‌کند. (خدایاری و همکاران، 1393، ص 11).

راهبردها و روش‌های کاربردی پلیس کشورهای منتخب برای استفاده از شبکه‌های اجتماعی

1- آلمان

الف) ایجاد فضای مناسب برای پاسخ به سؤالات در شبکه‌های اجتماعی: شهروندان آلمان در شبکه‌های اجتماعی حضور فعال دارند، هرگونه پرسش خود را می‌توانند روی صفحه اختصاصی اداره پلیس آلمان مطرح کنند و در کوتاه‌ترین زمان بهترین پاسخ را در اختیار بگیرند. این مسئله موجب می‌شود مردم حتی بتوانند با مدیران ارشد و فرماندهان پلیس هم ارتباط نزدیک برقرار کنند. شبکه اجتماعی در این زمینه می‌تواند قابلیت‌هایی مانند وبلاگ رسمی سازمان پلیس را ارائه دهد.

ب) انتشار سریع اطلاعات: شبکه اجتماعی یک ابزار کارآمد محسوب می‌شود تا به کمک آن بتوان هشدارهای اجتماعی را به صورت عمومی منتشر کرد، متهمان را دستگیر کرد و اطلاعاتی را در مورد افراد مفقودشده به دست آورد. پلیس آلمان به کمک هشتگ، تصاویر ویدئویی، متن، لینک سایت اصلی و غیره می‌تواند با شهروندان ارتباط نزدیک برقرار کند و به صورت کاربردی اطلاعات خود را با آن‌ها به اشتراک بگذارد.

2- انگلستان

سرمایه‌گذاری در زمینه فناوری: قانون انگلیس به پلیس اجازه می‌دهد تا مشخصات فرد درخواست‌کننده محتوای غیرقانونی (محتوای ضد کودکان) را از شبکه‌های اجتماعی استخراج کند. با استفاده از این فیلترهای خانگی،

خانواده‌ها دیگر نیازی به دانلود و نصب نرم‌افزارهای فیلترینگ برای کنترل اینترنت خود ندارند و فقط با راه‌اندازی این سیستم قادر خواهند بود فعالیت فرزندان خود در اینترنت را تحت نظارت خود درآورند؛ لذا یکی از راهبردهای پلیس این کشور سرمایه‌گذاری در زمینه فناوری در جهت انجام و راه‌اندازی سیستم‌های فیلترینگ است.

3- آمریکا

الف) کسب اطلاعات در مورد متهمان: کاربران در بسیاری از مواقع تصاویری را در مورد اتفاقات جنایی به اشتراک می‌گذارند که می‌تواند به مأموران پلیس کمک کند. همان‌طور که خبرگزاری سی‌ان‌ان گزارش داده است، مدتی قبل یک مطلب منتشرشده روی فیس‌بوک موجب شد موقعیت فردی که گروهان گرفته شده بود به راحتی شناسایی شود و مأموران پلیس آمریکا در کوتاه‌ترین زمان بتوانند او را نجات دهند. در پرونده دیگری، پلیس به کمک کاربران از فعالیت اجتماعی یک تبهکار باخبر شد و پس از ایجاد یک صفحه غیرواقعی و قرار گرفتن در فهرست دوستان تبهکار، اطلاعات او را به دست آورد (چپل، مک‌دونالد و مانز^۱، 0016، ص 887).

ب) جلوگیری از جرائم و به حداکثر رساندن همکاری‌های بین‌المللی در تعقیب و مجازات این مجرمان

در این زمینه اقدامات گسترده‌ای تاکنون صورت گرفته است. از جمله آن‌ها، اداره پلیس سین سیناتی آمریکا چندی پیش فعالیت اعضای یک گروه تبهکار را روی فیس‌بوک شناسایی کرد و از این طریق توانست محل دقیق اختفای آن‌ها را کشف کند و با توجه به همکاری بین‌المللی با کشورهای دیگر مانع از پیشرفت افراد هکر در نقاط دیگر شوند (کینگ^۲، 8888، ص 395).

ج) شفاف‌سازی در فعالیت‌ها: اداره مرکزی پلیس دالاس در آمریکا هم اکنون دلیل اخراج هر یک از کارمندان خود را روی صفحه اختصاصی خود

1- Chappell, MacDonald & Manz

2- King

در تویتر توضیح می‌دهد، مردم را در جریان نحوه پیگیری پرونده‌های مختلف می‌گذارد و نتایج حاصل از فعالیت‌های مختلف خود را به مردم بازگو می‌کند (چپل و همکاران، 0016، ص 888).

4- چین

کنترل هر چه بهتر عملیات‌های پلیسی: کشور چین در کنار ایجاد دو پلیس سایبری که به‌صورت علنی در مراکز پلیس به رهگیری ارتباطات شهروندان مشغول هستند، یک ارتش سایبری نیز تأسیس کرده است که به‌صورت مخفی در فضای مجازی و حوزه نظامی مشغول فعالیت هستند. از طرفی، شبکه اجتماعی به فرماندهان مراکز پلیس چین امکان می‌دهد تا دروازه‌بان اطلاعات باشند. آن‌ها می‌توانند به شهروندان در زمینه‌های مختلف هشدار دهند، اطلاعات مهم خود را با مردم به اشتراک بگذارند، منابع جامع‌تر اطلاعاتی را در اختیار بگیرند و بیانیه‌های سازمان خود را با حداقل هزینه منتشر کنند.

5- کره جنوبی

مسدود کردن شبکه‌های اجتماعی مخرب: کره جنوبی در فهرست کشورهای با فضای مجازی تحت نظارت برای سانسور اینترنت قرار داده می‌شود؛ یعنی درحالی که شهروندان آزادی بیان دارند اما لزوماً حقوق مربوط به حریم خصوصی آن‌ها به‌طور کامل رعایت نخواهد شد. در این کشور مواردی از قبیل محتوای مستهجن، موارد مضر برای افراد زیر سن قانونی، تقلب در اینترنت، موارد مربوط به ستایش کره شمالی و محتوای ضد دولتی و ضد قوای نظامی توسط کمیته‌های مربوطه مسدود می‌شوند. (کینگ، 8888، ص 395).

روش‌شناسی تحقیق

روش این پژوهش از لحاظ هدف، کاربردی و از لحاظ روش، توصیفی - تحلیلی است و با بهره‌گیری از روش فرایند تحلیل سلسله‌مراتبی (AHP¹) و به‌صورت

1- Analytic Hierarchical Process (AHP)

میدانی و با استفاده از ابزار پرسش‌نامه و جامعه آماری تعداد 50 نفر از مدیران ارشد و کارشناسان پلیس بخصوص پلیس فتا که مسلط به حوزه رسانه و افرادی که نسبت به شبکه‌های اجتماعی و مأموریت‌های پلیسی شناخت و تجربه کافی دارند، انجام پذیرفته است. برای تعیین حجم نمونه نیز از فرمول کوکران استفاده شده است و داده‌ها براساس نرم‌افزار Export choice تحلیل گردیده است.

در این تحقیق در مرحله اول، راهبردهای پنج کشور یعنی آلمان، انگلستان، آمریکا، چین و کره جنوبی در استفاده از شبکه‌های اجتماعی بررسی و سپس در قالب روش سلسله‌مراتب با استفاده از نظرات کارشناسی حدود 50 نفر از کارشناسان حوزه شبکه‌های اجتماعی پلیس، هفت راهبرد انتخاب گردید (از راهبردهای سایر کشورها نیز استفاده شده است). در مرحله بعد، این راهبردها در قالب پرسش‌نامه در اختیار نمونه تحقیق قرار گرفت و سپس با استفاده از روش تحلیل سلسله‌مراتبی، روش AHP راهبردها مورد مقایسه و بررسی قرار گرفته است.

یافته‌های تحقیقی

یافته‌های توصیفی

با بررسی دیدگاه‌های اخذشده از مدیران ارشد، استادان و کارشناسان حوزه شبکه‌های اجتماعی از مجموعه پلیس به‌خصوص پلیس فتا که به‌صورت هدفمند انتخاب شده بودند و همچنین بهره‌گیری از روش‌های کاربردی پلیس کشورهای منتخب در شبکه‌های اجتماعی، ابتدا سه معیار اصلی «سرعت در انجام فعالیت‌های سازمانی، نوآوری و هوشمندی و محرمانه ماندن اطلاعات در شبکه‌های اجتماعی» استخراج شد.

جدول 1: اطلاعات جمعیت‌شناختی

رده سنی	تعداد	تحصیلات	عنوان شغلی	فراوانی
00-30	32	کارشناسی	کارشناس	64 درصد
30-40	11	کارشناسی ارشد	مدیران ارشد	22 درصد
بالتر از 40	7	دکتری	استاد	14 درصد

یافته‌های استنباطی

زیرمعیارها و گزینه‌هایی که پلیس در راستای اهداف سازمانی در شبکه‌های اجتماعی مجازی می‌تواند انجام دهد و از مزایای آن برخوردار شود در قالب طرح سلسله‌مراتبی و پرسش‌نامه AHP طراحی و توسط کارشناسان این حوزه وزن‌دهی شد و درنهایت از نرم‌افزار Expert Choice جهت تحلیل و اولویت‌بندی فعالیت‌های پلیس در شبکه‌های اجتماعی مجازی استفاده و نتایج آن به دست آمد.

در زیر برای مقایسه راهبردها با استفاده از روش تحلیلی AHP، با استفاده از نظر کارشناسان و مدیران و همچنین با توجه مؤثر بودن شبکه‌های اجتماعی در رشد فناوری و همچنین سرعت بخشیدن به ارتباطات انسان‌ها و سازمان‌ها و همچنین اهمیت محرمانه ماندن اطلاعات سازمان و اشخاص، معیارهای زیر را جهت مقایسه راهبردها در روش تحلیلی AHP در نظر گرفتیم.

معیارهای لازم برای بررسی راهبردهای پلیس از شبکه‌های اجتماعی مجازی

1- سرعت در انجام فعالیت‌های سازمان: این شبکه‌ها در عرصه‌های مختلف زندگی کنونی نقش دارند و مرز و خط‌کشی رسانه‌های سنتی و یک‌طرفه را از بین برده‌اند و در بطن زندگی انسان‌ها نفوذ کرده‌اند. مردم با استفاده از این شبکه‌ها به سرعت به اخبار و اطلاعات دسترسی پیدا می‌کنند و در فضای مجازی با یکدیگر وارد تعامل می‌شوند. شبکه‌های اجتماعی مجازی این امکان را ایجاد می‌کنند که گروه‌ها به سرعت شکل بگیرند و با هم ارتباط مؤثری برقرار کنند. از دید کارشناسان این حوزه پلیس با استفاده از شبکه‌های می‌تواند اخبار مربوط به سازمان و فعالیت‌های مربوط به سازمان را در کمترین زمان ممکن و با سرعت هرچه بیشتر در اختیار مردم قرار دهد. همچنین پلیس می‌تواند با ایجاد کانال‌های در تلگرام و ایجاد صفحاتی در اینستاگرام اخبار و فعالیت‌های سازمان را به

گوش مردم برساند و همچنین با ایجاد محتواهایی به فعالیت‌های پیشگیرانه در ایجاد جرائم بپردازد.

2- نوآوری و هوشمندی: امروزه با گسترش کاربردهای فناوری اطلاعات و ارتباطات در زندگی روزمره، شاهد شکل‌گیری نسل جدیدی از ابزارهای اینترنتی هستیم که امکانات بیشتری را برای ارتباط دوسویه فراهم آورده است؛ و همچنین از آنجاکه نیروی انتظامی با توجه به گستره عملکرد و مسئولیت خود به‌عنوان سازمانی که مسئولیت مستقیم برخورد با جرائم را برعهده دارد و با ظهور جامعه مجازی این مسئولیت را نیز برعهده گرفته است، کارکنان مسئولیت‌پذیر این نهاد هم‌زمان با توسعه شبکه‌های اجتماعی آموزش‌های تخصصی را طی می‌کنند، زیرا کار کردن در این قسمت نیاز به دانش تخصصی و به‌روز دارد. از طرفی کشف جرائم در بحث شبکه‌های اجتماعی مجازی نیاز به پشتوانه علمی قوی و کارشناسان فنی با دانش بالا نیاز دارد؛ از این‌رو است که کار کردن در حوزه شبکه‌های اجتماعی مجازی خود یک نوآوری در خدمات پلیس به حساب می‌آید.

3- محرمانه ماندن اطلاعات: از دید کارشناسان فعال در حوزه شبکه‌های اجتماعی مجازی، معیار دیگری که در فعالیت‌های پلیس در حوزه شبکه‌های اجتماعی مجازی خیلی جدی و مهم است، بحث محرمانه ماندن اطلاعات و افراد سازمان است.

تعیین وزن معیارها: سطح اول سلسله‌مراتب را معیارهای اصلی تشکیل می‌دهند. پرسش‌نامه خبره نخست با مقایسه زوجی معیارهای اصلی براساس هدف به تعیین اولویت هر یک از معیارهای اصلی می‌پردازد؛ بنابراین با اعمال نظرات کارشناسان حوزه شبکه‌های اجتماعی مجازی معیارها را دو به دو مقایسه کرده و در جدول زیر آوردیم و سپس با استفاده از نرم‌افزار Expert Choice نمودار اولویت‌بندی معیارها را مشخص کردیم. به‌منظور اولویت‌بندی معیارها و به‌کارگیری نرم‌افزار Expert Choice معیارها با علائم a_1 ، a_2 و a_3 مطابق جدول زیر نمایش می‌دهیم (جدول 2).

جدول 2: نمایش معیارها با استفاده علائم اختصاری

a1	سرعت در انجام فعالیت‌های سازمان
a2	نوآوری
a3	محرمانه ماندن اطلاعات

17

جدول 3: جدول وزن‌دهی معیارها

a3	a2	a1	
6	5	1	a1
2	1	1/5	a2
1	1/2	1/6	a3

در جدول بالا (جدول 3) معیارها با استفاده از پرسش‌نامه و با استفاده از نظرات کارشناسان و مدیران دو به دو مقایسه گردید و به‌صورت خلاصه در جدول بالا آورده شده است.

اگر این داده‌ها را در نرم‌افزار Expert Choice وارد کنیم و وزن‌دهی را طبق نظرات کارشناسان و مطابق جدول بالا انجام دهیم، خروجی‌های زیر از نرم‌افزار حاصل می‌شود (شکل 1).

	a1	a2	a3
a1		5.0	6.0
a2			2.0
a3			Incon: 0.03

شکل 1: جدول وزن‌دهی معیارها در نرم‌افزار Expert Choice

پس از وارد کردن داده‌ها در نرم‌افزار Expert Choice معیارها با توجه به وزن‌های داده‌شده، تحلیل و سرانجام به‌صورت نمودار اولویت‌بندی و امتیازدهی شده و خروجی به‌صورت شکل زیر نمایان می‌شود (شکل 2).

همان‌طور که در خروجی نرم‌افزار در شکل زیر نمایان است از دید کارشناسان معیار a3 که همان محرمانه ماندن اطلاعات اشخاص و سازمان است نسبت به دیگر معیارها از اولویت بیشتری برخوردار است (شکل 2).

شکل 2: اولویت‌بندی و امتیازدهی معیارها با استفاده از نرم‌افزار Expert Choice

اقدامات و راهبردهای پیشنهادی جهت بهره‌مندی پلیس از شبکه‌های اجتماعی مجازی و وزن‌دهی و اولویت‌دهی با استفاده از معیارهای بالا: در این قسمت با استفاده از نظر مدیران و کارشناسان حوزه شبکه‌های اجتماعی مجازی، مجموعه فعالیت‌هایی که پلیس در شبکه‌های اجتماعی مجازی می‌تواند انجام دهد در جدول زیر نمایش می‌دهیم و با استفاده از روش تحلیل AHP و نرم‌افزار Expert Choice فعالیت‌ها و راهبردها امتیازدهی و اولویت‌بندی می‌شوند. به‌منظور استفاده از نرم‌افزار Expert Choice فعالیت‌ها و راهبردها را مطابق جدول زیر با علائم اختصاری مشخص می‌کنیم (جدول 4).

جدول 4: راهبردهای پلیس در استفاده از شبکه‌های اجتماعی و علائم اختصاری

علائم اختصاری	راهبردهای بهره‌برداری پلیس در استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی
I1	کنترل هر چه بهتر عملیات‌های پلیسی
I2	انتشار سریع اخبار و اطلاعات
I3	کسب اطلاعات در مورد متهمان
I4	شفاف‌سازی در فعالیت‌ها
I5	اقدامات و ابزارهای پیشگیرانه از جرائم و کشف جرائم
I6	دسترسی به جدیدترین فناوری‌ها
I7	آموزش، اطلاع‌رسانی و فرهنگ‌سازی

مقایسه زوجی راهبردها براساس معیارها: پس از تعیین وزن هر یک از معیارها در گام بعد باید گزینه‌ها به صورت زوجی براساس هر معیار مقایسه شوند. در اینجا همان طور که در بالا گفته شد، سه معیار برای مقایسه زوجی راهبردها در نظر گرفتیم. در اینجا ابتدا راهبردها را با استفاده پرسش‌نامه‌های کامل شده توسط کارشناسان با استفاده از معیار a1 که همان «سرعت در انجام فعالیت‌های سازمان» است، وزن دهی و مقایسه می‌کنیم.

مقایسه راهبردها بر اساس معیار a1: ابتدا نظرات کارشناسان در مقایسه راهبردها بر اساس معیار a1 را در جدول زیر آوردیم. این جدول شامل وزن‌دهی راهبردها نسبت به همدیگر بر اساس معیار a1 است که به طور دقیق توسط کارشناسان و مدیران وزن‌دهی شده است (جدول 4). در مرحله بعد، داده‌ها را در نرم‌افزار Expert Choice وارد کرده و براساس معیار a1 امتیازدهی و اولویت‌بندی می‌شوند (شکل 3).

جدول 5: وزن‌دهی راهبردها با استفاده از معیار a1

I7	I6	I5	I4	I3	I2	I1	a1
3	5	3	1	2	1	1	I1
1	4	7	3	5	1	1	I2
1	1	1	4	1	1	1/2	I3
2	2	2	1	1/4	1	1	I4
5	2	1	1/2	1	1/7	1/3	I5
5	1	1/2	1/2	1	1/4	1/5	I6
1	1/5	1/5	1/2	1	1	1/3	I7

پس از وزن‌دهی راهبردها به صورت زوجی نسبت به همدیگر با استفاده از معیار a1 و وزن‌دهی راهبردها در پرسش‌نامه براساس معیار موردنظر آن‌ها را جمع‌آوری و در جدول بالا آوردیم.

در مرحله بعد، پس از وارد کردن داده‌ها در نرم‌افزار Expert Choice نمودار امتیازدهی و اولویت‌بندی راهبردها را بر اساس معیار a1 را با استفاده از نرم‌افزار به دست آوردیم که خروجی نرم‌افزار در شکل زیر نمایان است (شکل 3).

شکل 3: خروجی نرم‌افزار Expert Choice در اولویت‌بندی راهبردها براساس معیار a1

همان‌طور که در خروجی نرم‌افزار دیده می‌شود، از دید کارشناسان حوزه شبکه‌های اجتماعی مجازی اولویت راهبردها براساس معیار سرعت در انجام فعالیت‌های سازمان یا همان a1 به‌صورت زیر اولویت‌بندی و امتیازدهی شده است:

- 1- انتشار سریع اخبار و اطلاعات با 272 امتیاز
- 2- کنترل هر چه بهتر عملیات‌های پلیسی با 224 امتیاز
- 3- شفاف‌سازی در فعالیت‌ها با 168 امتیاز
- 4- آموزش، اطلاع‌رسانی و فرهنگ‌سازی با 156 امتیاز
- 5- کسب اطلاعات در مورد متهمان با 071 امتیاز
- 6- دسترسی به جدیدترین فناوری‌ها با 059 امتیاز
- 7- اقدامات و ابزارهای پیشگیرانه از جرائم و کشف جرائم با 0490 امتیاز.

مقایسه راهبردها بر اساس معیار a2: در این مرحله، نظرات کارشناسان در مقایسه راهبردها بر اساس معیار a2 را در جدول زیر می‌آوریم. این جدول شامل وزن‌دهی راهبردها نسبت به همدیگر بر اساس معیار a2 است که به‌طور دقیق توسط کارشناسان و مدیران وزن‌دهی شده است. در مرحله بعد، داده‌ها را در نرم‌افزار Expert Choice وارد کرده و براساس معیار a2 امتیازدهی و اولویت‌بندی می‌شوند.

پس از وزن‌دهی راهبردها به صورت زوجی نسبت به همدیگر با استفاده از معیار a_2 و وزن‌دهی معیارها در پرسش‌نامه براساس معیار موردنظر آن‌ها را جمع‌آوری و در جدول زیر آوردیم (جدول 6).

جدول 6: وزن‌دهی راهبردها با استفاده از معیار a_2

I7	I6	I5	I4	I3	I2	I1	a_2
3	2	1	1	3	3	1	I1
1	2	3	2	1	1	1/3	I2
1	2	2	2	1	1	1/3	I3
1	2	2	1	1/2	1/2	1	I4
1	2	1	1/2	1/2	1/3	1	I5
2	1	1/2	1/2	1/2	1/2	1/2	I6
1	1/2	1	1	1	1	1/3	I7

پس از وزن‌دهی راهبردها به صورت زوجی نسبت به همدیگر با استفاده از معیار a_2 و وزن‌دهی معیارها در پرسش‌نامه براساس معیار موردنظر آن‌ها را جمع‌آوری و در جدول بالا آوردیم.

در مرحله بعد، پس از وارد کردن داده‌ها در نرم‌افزار Expert Choice نمودار امتیازدهی و اولویت‌بندی راهبردها را بر اساس معیار a_2 را با استفاده از نرم‌افزار به دست آوردیم که خروجی نرم‌افزار در شکل زیر نمایان است (شکل 4).

شکل 4: خروجی نرم‌افزار Expert Choice در اولویت‌بندی راهبردها براساس معیار a_2

همان‌طور که در خروجی نرم‌افزار دیده می‌شود، از دید کارشناسان حوزه شبکه‌های اجتماعی مجازی اولویت راهبردها براساس معیار نوآوری یا همان a2 به‌صورت زیر اولویت‌بندی و امتیازدهی شده است:

1. اقدامات و ابزارهای پیشگیرانه از جرائم و کشف جرائم با 214. امتیاز
2. دسترسی به جدیدترین فناوری‌ها با 191. امتیاز
3. آموزش، اطلاع‌رسانی و فرهنگ‌سازی با 147. امتیاز
4. انتشار سریع اخبار و اطلاعات با 140. امتیاز
5. کنترل هر چه بهتر عملیات‌های پلیسی با 118. امتیاز
6. کسب اطلاعات در مورد متهمان با 104. امتیاز
7. شفاف‌سازی در فعالیت‌ها با 87. امتیاز

مقایسه راهبردها بر اساس معیار a3: این مرحله نیز دقیقاً مثل دو حالت قبل، نظرات کارشناسان در مقایسه راهبردها بر اساس معیار a3 را در جدول زیر می‌آوریم. این جدول شامل وزن‌دهی راهبردها نسبت به همدیگر بر اساس معیار a3 است که به‌طور دقیق توسط کارشناسان و مدیران وزن‌دهی شده است. در مرحله بعد، داده‌ها را در نرم‌افزار Expert Choice وارد کرده و براساس معیار a3 امتیازدهی و اولویت‌بندی می‌شوند.

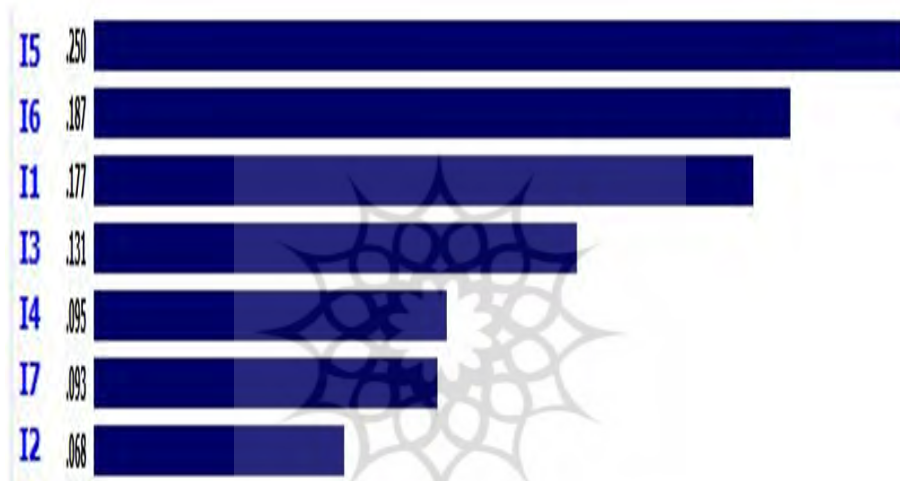
جدول وزن‌دهی نظرات کارشناسان نسبت به معیار a3 در زیر آورده شده است.

جدول 7: وزن‌دهی راهبردها با استفاده از معیار a3

I7	I6	I5	I4	I3	I2	I1	a3
1	1	3	1	3	5	1	I1
1	2	2	2	2	1	1	I2
3	1	2	1	1	1/2	1/3	I3
2	3	3	1	1	1/2	1	I4
3	1	1	1/3	1/2	1/2	1/3	I5
3	1	1	1/3	1	1/2	1	I6
1	1/3	1/3	1/2	1/3	1	1	I7

مانند دو مرحله قبل، پس از وزن‌دهی راهبردها به صورت زوجی نسبت به همدیگر با استفاده از معیار a3 و وزن‌دهی معیارها در پرسش‌نامه براساس معیار موردنظر آن‌ها را جمع‌آوری و در جدول بالا آوردیم.

دقیقاً مانند دو مرحله قبل، بعد پس از وارد کردن داده‌ها در نرم‌افزار Expert Choice نمودار امتیازدهی و اولویت‌بندی راهبردها را بر اساس معیار a3 را با استفاده از نرم‌افزار به دست آوردیم که خروجی نرم‌افزار در شکل زیر نمایان است (شکل 5).

شکل 5: خروجی نرم‌افزار Expert Choice در اولویت‌بندی راهبردها بر اساس معیار a3.

همان‌طور که در خروجی نرم‌افزار دیده می‌شود از دید کارشناسان حوزه شبکه‌های اجتماعی اولویت راهبردها بر اساس معیار نوآوری یا همان a3 به صورت زیر اولویت‌بندی و امتیازدهی شده است.

1. اقدامات و ابزارهای پیشگیرانه از جرائم و کشف جرائم با 250. امتیاز
2. دسترسی به جدیدترین فناوری‌ها با 187. امتیاز
3. کنترل هر چه بهتر عملیات‌های پلیسی با 177. امتیاز
4. کسب اطلاعات در مورد متهمان با 131. امتیاز

5. اقدامات و ابزارهای پیشگیرانه از جرائم و کشف جرائم 095. امتیاز

6. آموزش، اطلاع‌رسانی و فرهنگ‌سازی با 093. امتیاز

7. انتشار سریع اخبار و اطلاعات با 068. امتیاز

اولویت‌بندی نهایی راهبردها با استفاده از هر سه معیار: در مراحل بالا با استفاده از نظر کارشناسان و مدیران حوزه فضای مجازی، راهبردها را بر اساس هر معیار انتخاب‌شده اولویت‌دهی و امتیازبندی کردیم. در اینجا با استفاده از اولویت‌بندی خود معیارها نسبت به یکدیگر که در مباحث قبل انجام شد و همچنین با استفاده از اولویت‌بندی راهبردها نسبت به هر سه معیار به اولویت‌بندی کلی راهبردها نسبت به کل معیارها می‌پردازیم.

در نرم‌افزار Expert Choice پس از اتمام مراحل بالا یک خروجی کلی بر اساس هر سه معیار گرفتیم که به‌طور کامل در زیر آورده شده است.

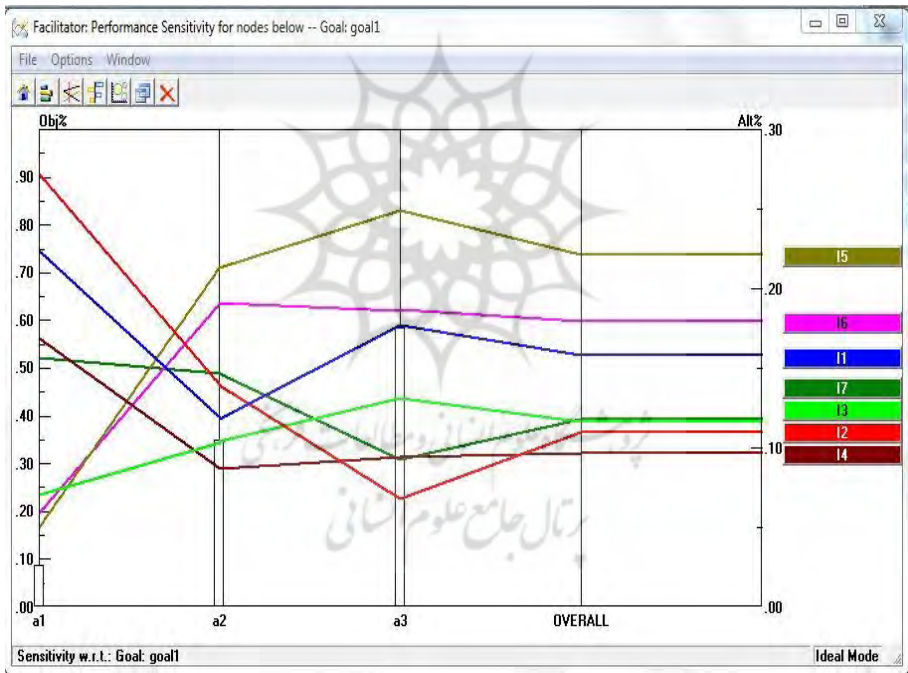
شکل 6: خروجی نهایی نرم‌افزار Expert Choice در اولویت‌بندی راهبردها

خروجی نهایی که در نرم‌افزار Expert Choice در شکل بالا دیده می‌شود به‌صورت زیر است:

1. اقدامات و ابزارهای پیشگیرانه از جرائم و کشف جرائم با 222. امتیاز

2. دسترسی به جدیدترین فناوری‌ها با 180. امتیاز
3. کنترل هر چه بهتر عملیات‌های پلیسی با 158. امتیاز
4. آموزش، اطلاع‌رسانی و فرهنگ‌سازی با 118. امتیاز
5. کسب اطلاعات در مورد متهمان با 116. امتیاز
6. انتشار سریع اخبار و اطلاعات با 110. امتیاز
7. شفاف‌سازی در فعالیت‌ها با 097. امتیاز

نمودار شکل 7، مقایسه کلی راهبردها را نسبت به معیارهای ما نشان می‌دهد.

شکل 7: مقایسه راهبردها نسبت به معیارها در نرم‌افزار Expert Choice.

همان‌طور که در شکل بالا می‌بینید، هفت نمودار را که مربوط به راهبردها است و با هفت رنگ متفاوت مشخص شده‌اند به ترتیب نسبت به معیار a1, a2

و a3 و در نهایت به کلی (نسبت به تأثیر هر سه معیار) در یکجا نمایش داده است.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر به دنبال تعیین و اولویت‌بندی راهبردهای پلیس در استفاده مؤثر از شبکه‌های اجتماعی مجازی است. چنانچه ذکر شد، سه معیار اصلی «سرعت در انجام فعالیت‌های سازمانی، نوآوری و هوشمندی و محرمانه ماندن اطلاعات در شبکه‌های اجتماعی» و هفت راهبرد «اقدامات و ابزارهای پیشگیرانه از جرائم و کشف جرائم، دسترسی به جدیدترین فناوری‌ها، کنترل هر چه بهتر عملیات‌های پلیسی، آموزش، اطلاع‌رسانی و فرهنگ‌سازی، کسب اطلاعات در مورد متهمان، انتشار سریع اخبار و اطلاعات و راهبرد شفاف‌سازی در فعالیت‌ها با استفاده از نظرات مدیران ارشد، استادان و کارشناسان حوزه شبکه‌های اجتماعی مجازی و بهره‌گیری از روش‌های کاربردی پلیس کشورهای منتخب در شبکه‌های اجتماعی» استخراج و امتیازدهی شد.

رضایی و همکاران (1400) در تحقیقات خود بیان می‌کنند آشنایی، بازتعریف مفاهیم جدید، بازنگری در عملکرد پلیس، تغییر الگوها؛ دستورالعمل‌ها و سیاست‌ها برای بهبود اثرگذاری پلیس در حوزه فضای مجازی مورد نیاز است و همچنین سماواتیان (1397) در تحقیق خود مبنی بر ارائه راهکارهای ارتقای امنیت اجتماعی در شبکه‌های اجتماعی مجازی، پنج عنصر فرهنگ، آموزش، تقویت باورهای دینی، نقش رسانه و بومی‌سازی قوانین را موجب ارتقای امنیت شبکه‌های اجتماعی مجازی دانسته است که نتایج او با پژوهش حاضر در حوزه راهبرد آموزش، اطلاع‌رسانی و فرهنگ‌سازی که با استفاده از نظرات کارشناسان استخراج گردیده، منطبق و همسو است.

جوکار و وثوقی نیری (1399) تدوین منشور شهروندی سازمانی، تصمیم‌گیری‌های مشارکتی با حضور مردم، توجه به نقش رسانه‌ها و سبک رهبری خدمتگزار و فرهنگ‌سازمانی مشوق پاسخ‌گویی اجتماعی را جزو راهکارهای تقویت پاسخ‌گویی اجتماعی در سازمان‌های پلیسی مطرح نمودند و

تحقیق ویلیامز و همکاران (2018) نشان می‌دهد که پلیس از رسانه‌های اجتماعی به‌طور تعاملی استفاده می‌کند و این امر در طول زمان می‌تواند اهداف پلیس را در جامعه ارتقا دهد و همچنین تحقیق مایز (2020) که به بررسی و حضور پلیس و میزان تأثیرگذاری محتواهای منتشرشده توسط پلیس در رسانه‌های اجتماعی پرداخته است با پژوهش حاضر در حوزه راهبرد انتشار سریع اخبار و اطلاعات و راهبرد شفاف‌سازی در فعالیت‌ها پژوهش حاضر منطبق است.

در تحقیقات محمدی برزگر (1399) اعلام شده است در صورتی که بسترهای قانونی و قضایی لازم برای پلیس فراهم و امکانات و منابع لازم تأمین شود و موانع اجرایی پلیس کاهش یابد، امکان موفقیت پلیس در پیشگیری از جرائم هرزه‌نگاری بسیار زیاد خواهد بود و همچنین کریستیانو (2020) در تحقیق خود به پیشرفت حقوقی قضات در یافتن مدارک قانونی برای پرونده‌های جنایی پورنوگرافی سایبری پرداخته است و تحقیق وارشنی و همکاران (2020) که معتقدند با استفاده از روش‌هایی مانند منحنی رمزنگاری بیضوی، امنیت مسیریاب و الگوریتم‌های رمزنگاری می‌توان به بررسی جرائم پورنوگرافی سایبری و جرائم رایانه‌ای در فضای مجازی پرداخت و پژوهش حبیب‌زاده (1397) که ویژگی‌های تعاملی بودن، نبود محدودیت زمانی و مکانی در رسانه‌های اجتماعی را به‌عنوان یک رویکرد فرصت‌ساز و عامل مؤثر و مفید در ارتقای امنیت عمومی می‌داند، با پژوهش حاضر در حوزه راهبرد اقدامات و ابزارهای پیشگیرانه و کشف جرائم انطباق دارد.

تحقیقات شیروودی (1398) مبنی بر اینکه ناجا به‌مثابه یک بازیگر فعال، با درک فضای مجازی، در چهارچوب هنجارهای انقلابی، انتظار مقام معظم رهبری را در نقش و جایگاهی که به آن سپرده شده است، برآورده می‌سازد و همچنین در تحقیق محمدی و همکاران (1395) که به این نتیجه رسیده‌اند که شبکه‌های اجتماعی مجازی در ایجاد بحران‌های اجتماعی نقش مستقیم و قابل توجهی دارند و به‌موازات توسعه این شبکه‌ها در ایجاد بحران‌های اجتماعی و گسترش شرایط بحرانی در جامعه نقش بیشتری خواهند داشت، با پژوهش

حاضر در حوزه راهبرد دسترسی به جدیدترین فناوری‌ها، کنترل هر چه بهتر عملیات‌های پلیسی همسو است.

پژوهش رحیمی و همکاران (1398) که به موضوع افزایش گرایش جوانان شهر تهران به ناهنجاری‌های اخلاقی که در شبکه‌های اجتماعی مجازی عضویت دارند و استفاده صحیحی از این فضا نمی‌کنند، اشاره دارد و همچنین تحقیقات نگریف و والنته (2018) که معتقدند شبکه‌های اجتماعی آنلاین (فیس‌بوک)، جوانانی را که دارای خطرپذیری بیشتری هستند، در معرض خطر قرار داده است و گروه سنی 9-13 بیشترین افراد دارای سوابق بزه‌کاری، فعالیت‌های جنسی و بزه‌کاری همسالان هستند، با پژوهش حاضر در حوزه راهبرد کسب اطلاعات در مورد متهمان همسو و منطبق هستند.

پیشنهادها

1. با توجه به اینکه راهبرد اقدامات و ابزارهای پیشگیرانه از جرائم و کشف جرائم در بالاترین سطح راهبردی قرار گرفته، در فضای مجازی معاونت‌های پلیس به‌ویژه معاونت فرهنگی و اجتماعی فراجا و پلیس فتا فراجا از این راهبرد در جهت بالا بردن سواد رسانه‌ای کاربران و انتشار هشدارهای اجتماعی برای پیشگیری از جرائم استفاده نمایند؛
2. پلیس در همه رده‌ها اعم از معاونت فرهنگی و اجتماعی، پلیس فتا و پلیس راهور با ایجاد صفحه رسمی در شبکه‌های اجتماعی و داخلی و خارجی حضور داشته و ارتباط آنلاین با کاربران در شبکه‌های اجتماعی در جهت خدمات‌دهی، راهنمایی و انتشار هشدار به کاربران برای پیشگیری از جرائم داشته باشد؛
3. پلیس با در اختیار قرار دادن تجهیزات سایبری برای راه‌اندازی لشکر سایبری در جهت بهره‌برداری مؤثر از شبکه‌های اجتماعی برای رهگیری ارتباطات اقدام کند؛

4. با توجه به اینکه امروز منشأ شروع و ارتکاب جرائم فضای مجازی است؛ لذا با حضور پر رنگ و مؤثر پلیس در فضای مجازی به‌ویژه شبکه‌های اجتماعی (گشت‌زنی سایبری) می‌توان از بروز جرائم در فضای حقیقی پیشگیری کرد؛
5. حضور فعال مسئولین فراجا به‌خصوص سخنگوی فراجا در شبکه‌های اجتماعی در جهت اعلام به‌موقع اخبار و هشدار و شفاف‌سازی برخی موضوعات.

سپاسگزاری

در پایان مراتب قدردانی و سپاس خود را از مدیران ارشد حوزه فناوری اطلاعات و پلیس فتا که در این تحقیق به ما یاری رساندند، اعلام می‌نماییم.

— جوکار، علی و وثوقی نیری، عبدالله. (1399). طراحی الگوی پاسخگویی اجتماعی پلیس. پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی، 13(4)، 83-108. قابل بازیابی از:

http://osra.jrl.police.ir/article_95054.html

— حبیب‌زاده، اصحاب. (1397). رسانه‌های اجتماعی و امنیت عمومی. نشریه مطالعات امنیت اجتماعی، 9(54)، 123-163. قابل بازیابی از:

http://sss.jrl.police.ir/article_19226_5291f2db49d23d2ff0b00e5ceb5f59da.pdf

— خانیکی، هادی و بابائی، محمود. (1390). فضای سایبر و شبکه‌های اجتماعی. نشریه جامعه اطلاعاتی، 31-59. قابل بازیابی از:

<http://www.khaniki.com/?p=286>

— خدایاری، کلثوم؛ دانشور حسینی، فاطمه؛ و سعیدی، حمیده. (1393). میزان و نوع استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی. فصلنامه پژوهش‌های ارتباطی، 21(1)، 167-192. قابل بازیابی از:

http://cr.iribresearch.ir/article_35309_fa3c881d10c9a68dcc5bfc3d0cd72b33.pdf

— رحیمی، محمد؛ فتحی، لیلا؛ افراسیابی، فاطمه؛ و اسکندری، رعنا. (1398). بررسی رابطه شبکه‌های اجتماعی مجازی و گرایش به ناهنجاری‌های اخلاقی. فصلنامه انتظام اجتماعی، 11(2)، 135-160. قابل بازیابی از:

http://sopra.jrl.police.ir/article_93903.html

— رضایی، احمد؛ رضایی، محسن؛ و خطیبی، سجاد. (1400). بازنگری نقش و عملکرد پلیس در فضای مجازی با تأکید بر آموزش و انتظام‌بخشی. فصلنامه انتظام اجتماعی، 13(1)، 115-140. قابل بازیابی از:

http://sopra.jrl.police.ir/article_96899.html

— سماواتیان، اکرم. (1397). ارائه راهکارهای ارتقای امنیت اجتماعی در شبکه‌های اجتماعی مجازی. فصلنامه دانش انتظامی همدان، 5(3)، 1-28. قابل بازیابی از:

<http://ensani.ir/fa/article/446054>

- شیروودی، مرتضی و سجاد شیروودی، محمد. (1398). نقش مجازی ناجا در شکل‌دهی و تداوم‌بخشی به جامعه اسلامی ایران. نشریه علمی مطالعات راهبردی ناجا، 4(12)، 177-202. قابل بازیابی از:
http://ssj.jrl.police.ir/article_93064.html
- غفاریان، وفا. (1380). استراتژی اثربخش. تهران: انتشارات فرا.
- کوثری، مسعود. (1386). جهان فرهنگی کاربران ایرانی (گزارش پژوهشی). تهران: پژوهشگاه فرهنگ و هنر و ادبیات.
- مهدی‌زاده، شراره. (1388). بررسی رابطه میزان و نحوه استفاده از اینترنت و هویت فرهنگی جوانان. فصلنامه انجمن ایرانی مطالعات فرهنگی و ارتباطات، 5(17)، 1-28. قابل بازیابی از:
http://www.jcsc.ir/article_43563.html
- محمدی، ایوب؛ یاوری، امیرحسین؛ و جوانمرد، محمد. (1396). نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی در ایجاد بحران‌های اجتماعی. فصلنامه دانش انتظامی، 19(1)، 1-23. قابل بازیابی از:
<http://ensani.ir/file/download/article/72-9977-22172222221415.pdf>
- محمدی برزگر، جعفر. (1399). موانع و راهکارهای پیشگیری انتظامی از جرائم هرزه‌نگاری در فضای سایبر. فصلنامه انتظام اجتماعی، 12(4)، 141-168. قابل بازیابی از:
http://sopra.jrl.police.ir/article_95456.html
- Chappell, A. T., MacDonald, J. M., & Manz, P. W. (2006). The organizational determinants of police arrest decisions. *Crime & delinquency*, 52(2), 287-306. Retrieved from:
<https://doi.org/10.1177/0011128705278329>
- Christianto, H. (2020). Measuring cyber pornography based on Indonesian living law: A study of current lawfinding method. *International Journal of Law, Crime and Justice*, 60, 1-12. Retrieved from:
<https://doi.org/10.1016/j.ijlcrj.2019.100348>

- King, B. G. (2008). A political mediation model of corporate response to social movement activism. *Administrative science quarterly*, 53(3), 395-421. Retrieved from:
<https://www.jstor.org/stable/27749273>
- Mayes, L. (2020). Social media and community-oriented policing: examining the organizational image construction of municipal police on Twitter and Facebook. *Police Practice and Research. An International Journal*. 22.903-920. Retrieved from:
<https://doi.org/10.1080/15614263.2020.1843459>
- Negriff, S., & Valente, T. W. (2018). Structural characteristics of the online social networks of maltreated youth and offline sexual risk behavior. *Child Abuse & Neglect*, 85, 209-219. Retrieved from:
<https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2018.01.033>
- Varshney, S., Munjal, D., Jash, I., Bhattacharya, O., & Saboo, S. (2020, May). Cyber Crime Awareness and Corresponding Countermeasures. In *Proceedings of the International Conference on Innovative Computing & Communications (ICICC)*. Retrieved from:
<http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3601807>
- Williams, C. B., Fedorowicz, J., Kavanaugh, A., Mentzer, K., Thatcher, J. B., & Xu, J. (2018). Leveraging social media to achieve a community policing agenda. *Government Information Quarterly*, 35(2), 210-222. Retrieved from:
<https://doi.org/10.1016/j.giq.2018.03.001>

پرتال جامع علوم انسانی